

hmeljar

GLASILO HME LJARSKE
ZADRUGE z o. j. v ŽALCU

ŽALEC, AVGUST 1950
Leto V. Štev. 8

Urcima poglede

Naporov in upov polno hmeljsko leto je v glavnem za nami, saj moramo le še pobrati njegove sadove. Pred nami je stala lansko jesen velika planska naloga povečanja nasadov kar za tisoč hektarjev, torej podvojitve obstoječih hmeljnikov. Sedaj, ko gledam nazaj, se naravnost čudimo, da smo pod tako težkimi okolnostmi dosegli vsaj polovico tega. Ko smo pristopali k izvedbi plana in so se pojavljali dvomi v možnost njegove izvedbe, so postavili pred nas vprašanje: »Kaj pa zrigolati se da tisoč hektarjev?« Govorniško vprašanje je bilo to, kajti odgovor je moral biti povsem jase — pritrđen. Kakor že večkrat se je pa tudi tukaj pokazalo, da je treba pristopati k planiranju v kmetijstvu zelo previdno, ker nimamo glavnih faktorjev rasti v rokah in jih pač ne bomo nikoli imeli. Neugodno vreme je tako v jeseni kakor na pomlad dopustilo zrigolanje le dobre polovice planske postavke. Pokazalo se pa je, da je bila tudi ta nova površina prevelika, da bi ne trpeli stari nasadi na primerni oskrbi. Dela v novih nasadih so pri pomanjkanju delovnih sil zato povzročila zakasnitev obdelovanja starih hmeljnikov in je tako našla nastopivša suša večino nasadov zelo zaostalih v rasti. Ves maj in junij so sledile divje vročim dnevom mrzle noči, ki so zadrževale ob popolnem pomanjkanju dežja hmelj v njegovi rasti.

Previdni cenilci so cenili konec julija letošnji pridelek na okoli 5500 mst, se pravi na polovico normalnega donosa. Kakor pa ne pride ena nesreča nikoli sama, tako je zadela nekatere predele, ki so manj trpeli od suše, precej huda toča, ki je tik pred obiranjem pobrala še nekoliko 100 stotov pridelka. Tako smo menda glavne težave že prebredli in stojimo sedaj pred dyema zelo važnima nalogama: obiranjem in sušenjem. To sta dve zadnji hmeljarski opravili, od katerih zavisi v veliki meri cena pridelka, se pravi, višina nagrade za letošnji trud, in je tudi njihova izvedba povsem v naših rokah. Najprej je treba posvetiti

vso skrb obiranju

Prvi pogoj za kakovost je pravočasno, pravilno in vestno obiranje. Hmelj je treba o pravem času obrati, tedaj ko je tehnično zrel in ima v sebi največ lupulina, v njem pa najugodnejše razmerje med obema mehkim smolama in nizkem odstotek trdih smol. To smo zapisali lani pred obiranjem, pa so v kljub našemu pravočasnemu opozorilu prilike prisilile hmeljarje

NAZAJ IN NAPREJ

da se niso mogli držati našega nasveta in so predčasno začeli obirati. Od tega so imeli oni sami veliko škodo pri teži pridelka, naša ljudska skupnost pa je utrpela hude devizne izgube zaradi slabe kvalitete. Tudi letos moramo prav odločno ponoviti: prezgodnje obiranje zelo kviri kvaliteto blaga. Ne le količina in sestava lupulina trpita zaradi prezgodnjega obiranja, tudi barva in lesk kobul sta pri tem močno prizadeta. Takšno nezrelo blago je bledezeleno in medlega leska, dvoje važnih slabih postavk pri oceni kvalitete.

Gori smo rekli, da mora biti obiranje pravilno. Mnogo je še starih, še več pa mladih pridelovalcev in obiralcev hmelja, ki mislijo, da pač ne gre paziti na pravilnost obiranja, zanašajoč se, da ga bodo že v hmeljarnah po prevzemu pretrgali in prebrali. To je prav slab odnos ne le do lastne zadruga, ki mora izdati težke tisočake za to delo, ki se lažje opravi pri obiranju. Vsak hmeljar naj zabiča svojim obiralcem, zlasti novincem, da mora imeti vsak storžek 1—1 in pol cm dolg pecelj in da se ne sme hmelj smukati in ne mužiti, da bi ostale na panogah kapice. Takšno osmukano blago se kaj rado sesuje v pleve, ki jih trgovina odklanja. Hmeljarji morajo stalno nadzirati obiralce, da ne trgajo celih vejic s skupki cvetov. Na skupnem peclju smejo biti največ trije storžki. Preraščence je treba ocediti listkov in jih pretrgati na dva dela. Ker so letošnji storžki v splošnem redki in razmeroma dolgi s trdimi peclji, bo treba obiralcem zabičati, da vprežejo v delo svoje nohte in skrbno obrnejo hmeljevke okoli in okoli predno jih odložijo s križa, da se jim ne zamaknejo med listje. Posebno je treba paziti, da ne bo listje med obranim hmeljem, kar tudi hudo kviri kvaliteto blaga. Stalno morajo hmeljarji opozarjati in opominjati obiralce, naj skrbno pobirajo vsak raztreseni storžek po starem reku: »Storžek do storžka da stot.«

Velik križ pri obiranju so šekasti, se pravi, več ali manj rjavi storžki. Med zeleno blago jih nikakor ne smemo obrati, zato je najbolje, da jih puščamo na drogih, da jih za obiralci paberkujejo nalašč za to od dneva plačane moči. Sicer je to blago manj vredno, v celoti pa predstavlja le lepe devizne pritoke.

Kakor pri drugih delih smo morali tudi pri obiranju postaviti norme. Dosedanje izkušnje so pokazale, da leži norma pri povprečno ugodnih pogojih okoli enega mernika na uro. Neizvežbani novinci pa dosežejo komaj četrtino tega. Da so možne tudi višje sto-

rilnosti, pa kaže rekord, ki ga je lani pri tekmovanju dosegel mladinec I. ljubljanske brigade Franc Tavčar, ki je za sto procentov presegel normo. Ni nam znano, če so kje v drugih hmeljskih okoliših že znanstveno proučevali tehnologijo obiranja hmelja, se pravi, opazovali in presojali razne prijeme pri obiranju in primerjali njihov vpliv na količine in kakovosti nabranega hmelja. Kazalo bi vjeti na filmski trak obirajoče roke najbolj spretnih obiralcev in jih potem v svrhu študija počasi predvajati ter iz teh izkušenj razviti metodiko obiranja hmelja.

Da povzamemo: vsak hmeljar je dolžan sebi v korist in za ljudsko skupnost zavezan dajati obiralcem vsa potrebna navodila za pravilno in skrbno obiranje. Obiralci pa naj vestno izpolnjujejo svoje delo, za katero dobijo lepo nagrado ne le v denarju, temveč tudi v bonih za nakup industrijskega blaga.

Kako bomo sušili

Kar vedno eno gode, si mislijo naši stari hmeljarji, ko jim podajamo leto za letom navodila o sušenju hmelja. Kakor so dozdevno upravičeni pri tej svoji pripombi, vendar nimajo prav, saj moramo žal vsako leto pri prevzemu blaga ugotavljati še vedno mnogo nedostatkov in nepravilnosti pri sušenju tega dragocenega izvoznega artikla. Pri sušenju je treba posebno paziti, da toplota nad spodnjimi sušilnimi koriti nikoli za delj časa ne preseže 45° C. Sušenju pridelka morajo hmeljarji posvetiti vso pažnjo, da ohrani hmelj ne le svojo zeleno barvo in lesk, temveč zlasti paziti, da ostane hmeljeva moka, kolikor se največ da, pri svoji ko limona svetli barvi. Močno razširjeno je mnenje, da nima barva storžkov nobenega pomena za kakovost piva. Novejša opažanja nasprotno kažejo, da so vprav zeleni listki storžkov tisti, ki dajejo, podobno kakor čajni listi čaju, pivu značilno aromo in svojski okus. Že dolgo je poznan škodljivi vpliv previsoke toplote pri sušenju hmelja na mehke grenke smole lupulina, ki pri tem spreminja svojo barvo v oranžno, temnooranžno, ali celo v rdečerjavo in se pri tem tvorijo težko topljive, za pivovarstvo neuporabne trde smole. Pivovarne polagajo vedno več pažnje odstotku mehkih smol v hmelju, ker je to v zvezi z izdatnostjo uporabljivega hmelja. S kemično preiskavo se dožene in nadzira odstotek teh snovi v hmelju. Naš savinjski golding prednjači pred drugimi žlahtnimi hmeljskimi sortami v tem pogledu, zato moramo podvzeti vse mere, da z nepravilnim sušenjem ne zapravimo te njegove odlike. Dognano je, da že toplota 50° C zatrdi peti del mehkih smol napram vzorcu iz iste rastline, sušenim pri 40° C. Še večja toplota pa prav naglo v velikih meri ugonablja mehke smole.

Trgovina kupuje danes še vedno v glavnem na oko, pivovarnarji pa že preizkušajo poslane vzorce na njihovo pivovarsko vrednost, preden se odločijo za nakup. Verjetno bomo že drugo leto kot prvi med hmeljarji vsega sveta prilagali vsakemu vzorcu in vsaki pošiljki uradno kemijsko analizo. Postopno bomo prišli tudi do tega, da bomo analizirali hmelj vsakega zadrugnika in bomo naknadno jemali v poštev tudi ugotovitev teh analiz pri določanju cene prevzetega blaga. Težko se bo tedaj znašel malomarni hmeljar, zato mora danes vsak vse potrebno ukreniti, da bo njegov pridelek tudi v tem pogledu ustrezal in bomo kot hmeljarska skupnost lahko vzdržali vedno ostrejšo tekmo v kakovosti na svetovnih tržiščih.

Kakor je kvarna pri sušenju visoka toplota, tako ne ravna prav tisti, ki premalo posuši hmelj in ukani samega sebe, ker se takšno blago na kupu kljub vilanju kaj rado vname in mu pokvarijo barvo vlago ljubeče bakterije, ki povzročajo sajavost. Dvakrat napačno pa ravna tisti pretkanec, ki misli, da ga bo sušil krajšo dobo pri visokii toploti. Samega sebe bo ukanil, saj bo imel poleg zažganega lupulina še slabo barvo na kupu vnetega hmelja. Hmelj je prav suh, čim se lomijo vsi peclji in tanjša vretenca storžkov in so debelejša vretenca prerasčencev že močno uvela. Posebno letos bodo prevladovali zajetni češpljevi storžki in bo treba obrniti vso pažnjo na to, da jih bomo dovolj posušili. Pogoji za lažje sušenje pa je popolnoma tehnična dozorelost storžkov. Dvoje glavnih napak še opažamo pri sušenju hmelja: predebelo nasipanje in prenašlo izmenjavo vrhnje lese, kar ne le po nepotrebnem zavlačuje sušenje, temveč vpliva kvarno na kakovost. Pod nobenim pogojem se ne sme nasuti nad deset cm debelo plast hmelja na sušilnico, kar se drugače hmelj pari in ne prepušča dovolj zračnega prepriha skozi predebelo plast.

Vsi ti praktični nasveti za doseg kvaliteta pridelka niso po večini nič novega. Naša naloga je, da opozarjamo leto za letom nanje. Dolžnost hmeljarjev pa je, da jih pravilno uporabljajo, upoštevajoč vse okoliščine in posebnosti sušilnične zgradbe, zlasti pa vremenske prilike.

O plačah obiralcem, bonih in akontacijah

Kakor lani je tudi letos po več linijah preskrbljeno za obiralce hmelja. Od zvrhanega mernika lepo obranega hmelja pritiče:

1. stalnim tujim vsakoletnim obiralcem poleg običajne prehrane in prenočišča po 7 din v denarju in 7 din v bonih;
2. domačim obiralcem pri lastni hrani po 10 din v denarju in 7 din v bonih;
3. frontnim brigadam poleg prehrane in prenočišča po 7 din v denarju in 7 din v bonih in
4. pionirskim brigadam po 11 din v denarju in 7 din v bonih brez hrane.

Hmeljarji, zabičajte vsem obiralcem, da bodo čisto, vestno, pravilno in marljivo obirali! Slabo obrano blago pustite obiralcem pred izdajo bolet prebrati, da ne boste spravljali slabega blaga na sušilnice.

Tudi hmeljarji sprejmejo poleg izplačila v denarju kot priznanje in za vzpodbudo, da bodo tudi v naprej kot doslej skrbeli za čim večji in čim boljši pridelek, bone po lestvici, ki jo bomo objavili v prihodnji številki.

Tako obiralcem kakor tudi hmeljarjem bo delil bone HMEZAD preko pristojnih Kmetijskih zadrug. Po isti poti dobijo hmeljarji po 2 din na sadiko kot akontacijo za obiranje hmelja.

HMELJSKE VREČE bodo dobili hmeljarji kakor druga leta od srede septembra dalje po dovoznem redu, ki bo objavljen v prihodnji številki »Hmeljarja«. Zato naj nihče ne hodi po vreče pred tem časom, ker jih nihče ne bo dobil. Lastne vreče naj dvignejo hmeljarji do 10. septembra. Pozneje jih ne bodo mogli dobiti.

Vprašanje hmeljev

Sedaj ko smo pred koncem bitke za letošnji plan pridelka hmelja, je dolžnost vsakega združnika, da takoj pregleda svoje hmeljske nasade, tako stare kot prvoletnike. V teh poslednjih zaznamujte s količki prazna mesta, da boste mogli ukreniti na jesen potrebne mere za dopolnitev vrzeli, o čemer vam bomo še dali navodila. V starih nasadih preštejte pred obiranjem, koliko je v njih slabih hmeljev. Treba bo namreč odstraniti vse doslužene preklje in kole izpod 5 m dolžine in jih na pomlad nadomestiti z novimi hmeljevki. Vprav v vzdrževanju starih nasadov s hmeljevki se je vsa povojna leta mnogo grešilo, ko je šla vsa skrb v čimvečjo in čimbržo napravo novih nasadov. Danes imamo v starih hmeljiščih do sedaj 50% starih dosluženih predvojnih hmeljev, se pravi da bi bilo treba na pomlad 2 milijona novih hmeljev za nadomestitev starih poleg drugih 2 milijonov komadov za 400 hektarjev drugoletnikov. Za 100 hektarjev so predvidene žičnice.

Stojimo pred važnim vprašanjem, kje dobiti teh nujno potrebnih 4000 vagonov smrekovih hmeljev. V naši republici se jih da, če napnemo vse sile iz vseh sektorjev (državnega, združnega in privatnega) dobiti največ 1000 vagonov. Ostalih 3000 vagonov je plansko predvidenih iz drugih republik, zlasti iz Hrvatske in Bosne.

Preskrba hmeljev je glavna naloga, ki jo moramo pričeti takoj reševati, da se ne znajdemo prihodnjo pomlad znova pred krizo za hmeljevke ne le za drugoletnike temveč posebno za predvojne nasade. Vse premalo pažnje smo namreč vsa ta leta polagali na obnovo hmeljev v starih nasadih forsirajoč plan novih nasadov. Kakor polaga živinorejec vso skrb in posebno nego naraščanju, mora vendar skrbeti, da pride tudi stari kader živine do zadostne nege in reje, saj je od njega v prvi vrsti zavisna produkcija živalskih proizvodov. Izkušnje jasno kažejo, da je nemogoč visok in kvaliteten pridelek hmelja na prenizkih in izrabljenih oporah. Rastline dajo na teh pritlikavih hmeljevkah le pičel pridelek medlih in bledih storžkov s skromno vsebino lupulina. To se pravi, da pridelujemo na stotinah hektarjev nekvalitetno blago in je pri tem še pridelek globoko pod normo. Vsa naša borba je usmerjena na dvig kvalitete hmeljskega pridelka, v tem primeru pa smo prisiljeni zaradi pomanjkanja hmeljevki proti svoji volji odstopiti od tega našega temeljnega načela.

Za leto 1951., se pravi najpozneje do 1. maja, moramo oskrbeti poleg drugoletnikov predvsem stare nasade z dobrimi hmeljevki, ki nam bodo prišle spet prav, ko se bodo ti pešajoči nasadi izkrčili in nadomestili z novimi. Nikakor ne gre pretirano forsirati plana saditve, če pri tem trpijo stari nasadi zaradi pomanjkanja ustreznih hmeljevki. Gledati moramo predvsem, da bomo dobili iz že obstoječih nasadov čimveč kvalitetnega pridelka, ne pa hlatasti za nekimi nedosegljivimi planskimi utvarami. To ukreniti je prva naloga vseh za to pristojnih forumov. Je to povsem realna naloga in je treba k njeni rešitvi takoj brez oklevanja in odlašanja pristopiti, potem pa šele misliti na nadaljnjo plansko širitev našega hmeljarstva. Če tega

ne bomo takoj upoštevali, bomo imeli sicer vedno večje površine pod hmeljem, pridelek pa ne bo rasel sorazmerno s povečano količino, se pravi, da bodo planske številke daleč zaostajale za realno možnostjo pridelovanja hmelja. Hmeljarstvo je ena najintenzivnejših panog v pridelovanju industrijskih rastlin in bi vsak nadaljnji poizkus ekstenziranja te kulture mnogo več škodoval, kakor koristil, zlasti še, ker bi tako po nemarnem jemali orno zemljo drugim, danes še vedno zelo važnim prehranjevalnim kulturam. To so nepobitna dejstva, pred katerimi ne gre vtikati glave v pesek, temveč podrobno analizirati vso problematiko in takoj pristopiti k realizaciji pravilne rešitve.

Problematika letošnjih cen

Zadnja tri leta sem so se postavljale odkupne hmeljske cene tako, da so se vzeli za bazo (temelj) njihove višine proizvodni stroški, kakor jih vsako leto ugotovi Hmeljna komisija za Slovenijo v sporazumu s Hmeljarsko zadrugo. Cene III. vrste so ustrezale tej bazi. Kdor je pridelal boljše blago, je dobil za II. vrsto 7 din, za I. pa 10 din kot nagrado, dočim je služila nižja cena IV. vrste kot opomin redkim slabim hmeljarjem, da naj v lastno škodo ne prideluje slabega blaga. Razlika med odkupnimi in na tujih tržiščih doseženimi cenami je šla v deviznih dinarjih (50 din = 1 dolar) v zvezni fond za izravnavo cen. Namen tega fonda je, da se iz njega krijejo eventualne izgube, če bi cene na svetovnih tržiščih zlezle pod pridelovalne stroške. Z drugimi besedami rečeno: zvezni fond za izravnavo cen je garant, da naš hmeljar ne bo delal z izgubo. Prav tako gre razlika med deviznimi vtržki za hmelj, kjer predstavlja 50 dinarjev kupno moč 1 dolarja in med izkupičkom producentov za hmelj v dinarjih z notranjo kupno močjo, v korist široke ljudske skupnosti.

Tako je šlo vse v redu, saj je bil pridelek vsa leta na lepi višini in so bili tako pridelovalni stroški kriti s postavljenimi cenami. Položaj pa se je že lani znatno preokrenil in so bili ugotovljeni na nedavni skupščini Hmeljarske zadruge lanski pridelovalni stroški s 100 din za kg suhega hmelja. Postavljene cene so bile že za 20 din pod pridelovalnimi stroški in je delal hmeljar torej z izgubo, kar bi ne smelo biti v socialistični družbeni skupnosti, zlasti če vzamemo v obzir dejstvo, da zalaga hmeljar isto skupnost z lepimi zlatimi devizami.

Od lani pa so cene vsem hmeljarskim potrebščinam znatno porasle in z njimi tudi plače delavcem odnosno nagrada za hmeljarjevo delo, da so se vse postavke razen celokupnih stroškov obiranja in sušenja — to pa zaradi manjšega pridelka — zelo dvignile.

Preden se pristopi k postavitvi odkupnih cen za hmelj letnika 1950, bo treba temeljito preceniti vse okolnosti in zagotoviti hmeljarju pošteno plačilo za njegov obilen in za skupnost koristen trud. Ker je položaj letos zaradi slabe letine (pridelek se ceni na največ 40% od normalnega donosa) prav isti, kot bi bile padle cene na zunanjih tržiščih, sodimo da pritiče hmeljarju tolik dodatek iz fonda za izravnavo cen, kamor so hmeljarji leto za letom vlagali milijone deviznih dinarjev, da bi bili tako kriti vsaj pridelovalni stroški, ki pritičejo hmeljarjem po osnovnih načelih socialistične družbene skupnosti.

Pri sedanjih odkupnih cenah pa ne bo kril v mnogih primerih hmeljski izkupiček niti kreditov za premog, gnojila, hmeljevke itd.

KAKO ŽIVIJO IN DELAJO SAVINJSKI HME-LJARJI. Pod tem naslovom bo oddajala naša radijska postaja reportažo o našem hmeljarstvu v nedeljo 15. t. m. v dopoldanskih urah.

Okrajni festival in hmeljarska razstava v Žalcu

Običajni frontni festival okraja Celje-okolica bo letos od 27. avgusta do 4. septembra v Žalcu. Kot središče hmeljarstva je Žalec najprimernejši kraj; kjer se bo na posebni razstavi pokazal ves razvoj hmeljarstva, kar je tudi glavni namen tega festivala. Na svetovnem tržišču je znan odlični savinjski hmelj, zato je dolžnost nas vseh ohraniti našemu hmelju pridobljen sloves. Hmeljarska razstava bo pokazala vse napore in uspehe KDZ, ki se bavijo s hmeljem, kakor tudi zasebnih hmeljarjev, ki bodo razstavili hmelj. Za kvaliteten in obilen pridelek bodo najboljši hmeljarji nagrajeni. Na razstavi bo prikazan ves razvoj hmeljarstva in sicer:

1. Zgodovina slovenskega hmeljarstva.
2. Pridelovanje in obdelovanje hmelja s stroji ter gnojenje z umetnimi gnojili.
3. Škodljivci in bolezni ter obramba proti njim s škropivi.
4. Selekcija in drugi agrotehnični prijemi.
5. Bonitiranje, kot je to vsako leto pokazala razstava Hmeljarske zadruga.

Na festivalu se bodo razdelile tudi nagrade nagajencem.

Tudi kulturni program festivala bo pester. V okviru kulturnega programa bo 2. 9. zvečer v Grižah otvoritev letnega gledališča, žalska gledališka skupina pa bo ob tej priliki uprizorila »Miklovo Zalo«.

Vzorci za hmeljsko razstavo se bodo pobirali po domih pri lanskih razstavljalcih, novi tekmovalci pa naj prinesejo po 2 do 3 kg hmelja v Hmeljarsko zadrugo. Vse hmeljarje pozivamo, da dado na razpolago za razstavo diplome in odlikovanja, ki so jih doslej prejeli za svoje blago. Zaželjene so tudi slike najstarejših hmeljarjev in drugih za hmeljarstvo zaslužnih mož.

Hmeljarji, glejte da bo III. okrajni festival ob množičnem obisku pri čimvečjem številu razstavljalcev dosegel svoj namen v pogledu pospeševanja hmeljarstva ter pripomogel k dvigu kulturne ravni v našem okraju.

Hmeljsko poročilo

Žalec, 10. avgusta.

V letu 1950 so se povečali nasadi za ca. 500 ha. Ti prvoletni nasadi so zaradi 2 in pol meseca trajajoče suše precej trpeli ter v letu 1951 ne bodo dali normalnega donosa, ker so se slabo ukoreninili, kar je razvidno iz njihove sedanje rasti.

Letošnje leto ni bilo ugodno razvoju hmeljske rastline v Sloveniji. Tri tedne trajajoče deževno vreme v mesecu aprilu je močno oviralo pomladanska dela v hmeljiščih, ki so radi tega zaostala. Nekaj hmeljišč je bilo šele v mesecu maju obrezanih, torej za cel mesec prepozno. Deževnemu aprilu je sledil suh maj, nakar je v mesecu juniju pritiskala huda vročina, ki je zemljo zelo posušila. Vročina in suša sta trajali vse do 16. julija, ko je prvi dež (22 mm) vsaj malenkostno namočil zemljo. Nadaljnje padavine so bile 24. in 27. julija. Teden dni nato je sledilo več krajevnih neviht z močnimi plohami, tako da je sedaj zemlja v zadostni meri založena z vlago. Hmeljska rastlina se zaradi dolgo trajajoče suše ni mogla razviti ter je nastavila le kratke poganjke z redkimi cveti. Te padavine pa so omogočile storžkom dober razvoj. Zadnje dni pa so se pojavile hude nevihte z burjo in točo, ki so napravile skoro na vseh nasadih večjo ali manjšo škodo. Toča je nasade v nekaterih okoliših naravnost oklestila ter zbila storžke pa tudi cele vejice na tla. Posebne komisije ugotavljajo nastalo škodo.

Obiranje prične v glavnem po 15. avgustu.

HMELJARJI ZAGOTOVITE SI OBIRALCE za prihodnje leto s tem, da se domenite z letošnjimi obiralci, da bodo prišli drugo leto na vaš poziv na obiranje.

Zgodovina ljubljanskih pivovarn

V. F.

Matija Zedlacher je bil rojen 30. oktobra 1689 v Graffenburgu na Zg. Koroškem, ljubljansko meščanstvo pa je dosegel 1. marca 1723 za sprejemnino 10 gld. Kupljeno posestvo je obsegalo: hišo, vrt, in dve njivi ob Dunajski cesti. Zraven so spadale »vse v tistem času v hiši se nahajajoče skrinje, omare, postelje, platno, slike, kuhinjska posoda, sodi in drugo pohištvo, razen kositrnine, potem pri hiši se nahajajoče seno, oves, pivovarsko orodje, slad, ječmen, pivo, štirje konji, dva popolnoma pokrita voza, mali koleselj, majhen voz z opremo, stara svinja s 7 svinjčeti in 4 pujski in povrh tega še hiša, vrt in njiva v Šiški z vsemi pridelki na omenjenih treh njivah.«

Kunstovina je bila močno zadolžena. Med drugim je upnica Marija Terezija Peer zahtevala za kritje svoje terjatve v znesku 2.400 gld s 6% obrestmi zasego hiše, pivovarne, vrta in njiv. Ker tudi ni bilo pismene pogodbe med prodajalcem in kupcem, je prišlo do pravnih, iz katerih razberemo, da pivovarna ni nehala delovati po smrti njenega ustanovitelja Janeža Schwentnerja. Tožbe so trajale še po Zedlacherjevi smrti. Umrl je 13. januarja 1744, star 55 let. Tudi on je našel svoje zadnje počivališče pri Sv. Petru, Marija Terezija Peer, ki je bila lastnica hiše in vrta v Galovih ulicah (danes je tam

Bat'ova palača v Šelenburgovi ulici), je iztožila svojo terjatev in je hišo tudi zaplenila. Končno pa je prešlo vse posestvo v roke Zedlacherjevih dedičev. Pivo je varil najbrž pivovarski pomočnik kot poprej Šinkovcu in Kunstu. Morda je to bil Zedlacherjev bodoči zet Nikolaj Merk.

Št. 40. Nikolaj Merk (pivovarnar od 25. julija 1745 do 11. marca 1778). 25. julija 1745 se je poročil v Šenkavžu Nikolaj, zakonski sin Štefana Merka iz Neuburga v Palatinatu, z 20-letno Marijo Rozalijo, zakonsko hčerjo rajnkega meščana Matije Zedlacherja. V ženitni pogodbi sklenjeni 4. julija 1745 — torej 11 dni pred poroko — je tašča Terezija Zedlacher, vnovič poročena Povšin, kot skrbnica Zedlacherjevih otrok prodala mlademu paru pivovarno Ignacija Kunstà, ki jo je bil kupil rajnik Matija Zedlacher, in kar spada zraven, s pohištvom, konji, dvema njivama in kočjo v Šiški za 3.050 gld. Merk pa se zaveže plačati Zedlacherjeve dolgove, ki so znašali stim. Zato se je odpovedal posestvu in ga vrnil tašči. Kmalu pa se mu je zdelo, da ne bo kos svojim obveznostem pa se odločno uprla. Prišlo je do pravde, ki se je končala s tem, da si je Merk premislil in 9. marca 1747 dokončno prevzel Kunstovo posestvo.

(Se nadaljuje.)